Ecologisch onderzoek fietspad Zandvoort Zuid

Els & Linde

Ecologisch onderzoek fietspad Zandvoort Zuid

Auteur P.J.H. van der Linden

Opdrachtgever Gemeente Zandvoort
Projectnummer 09.011
Ingen augustus 2009

foto omslag het fietspad komt pal langs de bestaande weg

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

Inleiding	4
Wetgeving	6
Werkwijze	9
Beschrijving	11
Waarnemingen	16
Analyse	18
Conclusie en advies	19

Inleiding

Verschillend partijen zoals Provincie Noord-Holland, de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Haarlemmermeer en Zandvoort, het nationaalpark Zuid Kennemerland, Waternet, Natuurmonumenten en PWN zijn bezig met recreatieve fietsroutes om de kust voor deze doelgroep beter bereikbaar te maken. Daarnaast wordt ingezet om de natuurgebieden rond Zandvoort te verbinden en de mensen van de natuur te kunnen laten genieten. Inzet is het versterken van de EHS en de recreatieve routes. Door het verbinden van de gebieden ontstaat een verhoging van de natuurwaarde die groter is dan alleen de eenvoudige optelling van de oppervlakken.
Onderdelen van deze gedachten zijn de aanleg van een ecoduct over de Zandvoortselaan, een fietsroute langs de Golfbaan en een recreatief fietspad aan de zuidkant van Zandvoort. Vooral aan de zuidzijde van Zandvoort is plaatselijk sprake van een minder veilige tot onveilige situatie. Een vrijliggend fietspad aan de zuidrand van de bebouwde kom moet voor fietsers, voetgangers, skaters en ander langzaam en kwetsbaar verkeer een veilige verbinding geven.

Het nieuwe fietspad loopt voor een groot deel door de veelbetreden strook grond langs de rand van het Natura 2000-gebied Kennemerland welke in eigendom is van de gemeente Zandvoort. Bij de vaststelling van de rand van het Natura 2000-gebied is al gesproken en zijn afspraken gemaakt over het mogelijk houden van de aanleg van een fietspad.
De door gemeente Zandvoort ingediende bezwaren tegen de aangegeven begrenzing van het natuurbeschermingsgebied (thans Natura 2000) is door de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State ongegrond verklaard, aangezien ten tijde van de vaststel-

ling van deze begrenzing nog geen concrete plannen waren voor een dergelijk fietspad. Blijkens de overwegingen van de afdeling wordt de aanleg van een fietspad niet uitgesloten mits dit eveneens kan op basis van de Natuurbeschermingswet en hiervoor indien noodzakelijk een vergunning wordt verstrekt.
In het bestemmingsplan "Zandvoort Zuid" is daarom specifiek voor de aanleg van dit fietspad een wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in artikel 3.6 Wet ruimtelijke ordening opgenomen. Aan deze wijzigingsbevoegdheid zijn randvoorwaarden gesteld te weten:

a De grond uitsluiten mag worden gebruikt voor de aanleg van een (recreatief) fietspad met een breedte van maximaal 3.20 meter.
b Op basis van de Flora en Faunawet een onderzoek moet plaatsvinden naar de aanwezigheid van beschermde planten en diersoorten in het gebied en de voorgestelde wijziging geen onevenredige schade oplevert voor de aanwezige flora en fauna of dat op basis van deze wet een ontheffing is verleend.
c Een vergunning op de grond van de Natuurbeschermingswet voor de aanleg van het fietspad is verleend, of kenbaar is gemaakt dat deze niet noodzakelijk is.
d In het kader van de grondwaterbescherming door het daartoe bevoegde orgaan een ontheffing/vergunning is verstrekt.

Voor deze ruimtelijke ingreep moet derhalve een procedure als bedoeld in artikel 3.6 Wet ruimtelijke worden gevoerd. Op grond van de planregels is de gemeenteraad bevoegd tot het vaststellen het wijzigingsplan. Voor deze procedure moet, in het kader van de Flora en Faunawet, worden onderzocht of er sprake is van schade aan beschermde soorten. Aangezien het fietspad eveneens het Natura 2000-gebied aansnijdt is eveneens een onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk. De gemeente Zandvoort heeft aan Els & Linde B.V. gevraagd inzichtelijk te maken wat de eventuele effecten op de natuurwaarden zijn.

Wetgeving

De bescherming van de natuur is in Nederland in twee wetten vastgelegd: de Natuurbeschermingswet 98 en de Flora en Faunawet. De Natuurbeschermingswet 98 is gericht op het beschermen van gebieden en de Flora en Faunawet op het beschermen van soorten. In de Natuurbeschermingswet 98 zijn – naast de bescherming van gebieden – enkele andere internationale afspraken vastgelegd.

De belangrijkste daarvan hebben betrekking op de noodzaak van verschillende regelmatige rapportages en beleidplannen. Aanvullend is er in enkele beleidstukken de ecologische hoofdstructuur vastgelegd. De ecologische hoofdstructuur wordt begrensd door de verschillende provincies. Naast een landelijk netwerk kan een gedetailleerd regionaal netwerk worden begrensd.

■ *Natuurbeschermingswet 1998*

In de Natuurbeschermingswet 1998 worden gebieden beschermd. Het aantal beschermde gebieden is daarbij tot twee categorieën beperkt – in het verleden waren een tiental verschillende gebieden op verschillend niveau beschermd. De twee categorieën zijn:

1. Natura 2000-gebieden; internationaal belangrijke gebieden waar soorten voorkomen die in internationale richtlijnen en overeenkomsten zijn benoemd
2. Beschermde natuurmonumenten; op nationaal niveau belangrijke natuurgebieden.

De Natura 2000-gebieden zijn strikt beschermd. Daarbij moet niet alleen gekeken worden naar handelingen in het gebied zelf, maar is ook de zogenoemde externe werking van groot belang. In de praktijk wordt in sommige gevallen (bijvoorbeeld bij emissie

van verzurende stoffen) gerekend met een afstand van verscheidene kilometers tot het betreffende gebied. Voor beschermde natuurmonumenten is een afstand van 250 meter een gebruikelijke rekenafstand.

Vooral voor de Natura 2000 begint wat jurisprudentie te komen. Van belang is dat er altijd een passende beoordeling noodzakelijk is die gericht is op de behouddoelstelling van het betreffende gebied. Lastig is dat er voor de meeste gebieden nog geen begrenzing vastligt. Beheerplannen zijn er in het geheel niet. In die beheerplannen moet worden vastgelegd welke handelingen wel en welke niet mogelijk zijn. Bij het beoordelen van effecten mag niet het gebied als geheel worden genomen, maar moeten specifieke onderzoeken plaats vinden. Saldering van negatieve effecten – middeling over het gehele Natura 2000-gebied – wordt niet geaccepteerd. De bewijslast bij een Natura 2000-gebied is vrij scherp gesteld.
Naast de twee genoemde gebieden kent de Natuurbeschermingswet 98 nog het Nationaal Landschap en het Nationaal Park. De daadwerkelijke beschermende waarde van deze categorieën is volstrekt onduidelijk. Er is geen jurisprudentie en de wet blinkt niet uit in helderheid.

De Natuurbeschermingswet 98 regelt tevens de verplichting om regelmatig het beleid vast te leggen in beleidsplannen. Jaarlijks moet er in de natuurbalans de stand van zaken gerapporteerd worden. Regelmatig worden er rode lijsten gepubliceerd. Deze zijn te beschouwen als een bijzondere vorm van rapportage gericht op het soortbeleid. Rode lijsten worden samengesteld op basis van de trend en de zeldzaamheid van een soort. Van de rode lijst zelf gaat geen bescherming uit, plaatsing zegt uitsluitend iets over het voorkomen van de soort in Nederland.

■ *Flora en Faunawet*

In de Flora en Faunawet is de bescherming van een limitatief aantal dieren en planten geregeld. In eerste instantie werd geen onderscheid gemaakt tussen de beschermde soorten onderling. Het gevolg was een lange serie aanvragen voor ontheffingen die voor een enorme stagnatie zorgden en frustrerend werkte voor de soorten waarvoor bescherming noodzakelijk was. Het draagvlak voor natuurbescherming werd geweld aangedaan. Daarom is in een AMvB een indeling gemaakt voor het niveau van bescherming. In tabel 1 van de AMvB staan soorten die wel beschermd zijn, maar waarvoor geen ontheffing van de wet noodzakelijk is als er zorgvuldig wordt gehandeld. In tabel 2 staan soorten waarvoor geen ontheffing nodig is voor structurele werkzaamheden mits men beschikt over een goedgekeurde gedragscode. In tabel 3 staan de soorten waarvoor altijd een ontheffing noodzakelijk is. Volgens een opmerking in de AMvB moeten alle vogels beschouwd worden als soorten van tabel 2.

In de praktijk – en vastgelegd in jurisprudentie – zijn enkele handelingen gemeen goed geworden. Zo is nu duidelijk wat onder een vaste verblijfplaats moet worden beschouwd. Belangrijk want de vaste verblijfplaatsen zijn ook beschermd als de betreffende soort – tijdelijk – niet aanwezig is. Dat wordt bijvoorbeeld duidelijk bij de paarterritoria van enkele vleermuizen; deze zijn in de nazomer bezet maar gedurende het hele jaar beschermd. De inspanningverplichting voor het “aantonen” van aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten is inmiddels ook concreter en duidelijker geworden. Een planeigenaar hoeft niet tot in den treuren te zoeken naar beschermde soorten, maar moet een afdoende inspanning verrichten. Dat is voor vleermuizen bijvoorbeeld

driemaal in het voorjaar voor de (kraam)kolonies en eenmaal in de nazomer als er sprake is van mogelijke paarterritoria. De inventarisatie voor vleermuizen is vastgelegd in een protocol van de Gegevensautoriteit Natuur. In voorkomende gevallen kan een quick scan of een habitatanalyse geschouwd worden als een passende beoordeling. Het gaat dan om kleine ingrepen op plaatsen waar duidelijk geen beschermde soorten aanwezig kunnen zijn.

Als er beschermde soorten worden aangetroffen moet formeel in eerste instantie onderzocht worden of er alternatieven zijn (bijvoorbeeld bouwen op een andere locatie). In de praktijk lijkt deze regel nauwelijks in te vullen. Uit een recente uitspraak van de Raad van State blijkt dat het maatschappelijk belang van bescherming van flora en fauna (soorten van de Habitatrichtlijn) in voorkomende gevallen hoger moet worden geacht dan de bouw van een woonwijk. Als er geen alternatieven zijn moet in tweede instantie de werkzaamheden zo worden uitgevoerd dat er zo min mogelijk schade wordt veroorzaakt (mitigatie). Hiervoor is een plan nodig dat is toegespitst op de geplande ontwikkelingen. Deze mitigatie moet onderdeel zijn van de vergunningvoorwaarden om voldoende rechtszekerheid te bieden voor uitvoering.

Als mitigatie niet voldoende is om schade te voorkomen is het verplicht de resterende schade te compenseren. Daarbij moet de compensatie worden uitgevoerd voor de aanvang van de uitvoering van de plannen en gericht zijn op de te verwachte schade. Een aanleg van een vleermuisbunker (voor overwinterende dieren) is geen compensatie voor een kraamkolonie.

■ *Ecologische hoofdstructuur*

De ecologische hoofdstructuur vormt een netwerk van natuurgebieden op nationaal en internationaal (lees: Natura 2000) niveau. Het concept is vastgelegd in het Natuurbeleidplan en nader ingevuld in de Nota ruimte. De begrenzing van de ecologische hoofdstructuur is door de verschillende provincies bepaald en vastgelegd. Ruimtelijke ontwikkelingen in of nabij de ecologische hoofdstructuur zijn mogelijk als het de werking van deze niet bedreigd. Bij de ecologische hoofdstructuur is de saldo benadering van toepassing. Een eventuele aantasting hoeft niet te leiden tot een verbod als de werking van de ecologische infrastructuur op een andere wijze gegarandeerd wordt.

Werkwijze

Voor de toetsing van de Flora en Faunawet is de actuele natuurwaarden van belang. Alleen de daadwerkelijk aanwezige beschermde soorten zijn beschermd. Er is direct gekozen om een afdoend onderzoek uit te voeren en de inventarisatie niet te beperken tot een quick scan. Daarvoor zijn langs het tracé op verscheidene plekken (kaart 1) opnamen van de vegetatie gemaakt. Langs het gehele tracé is vervolgens intensief gezocht naar beschermde dieren. De dieren zijn in het meest geschikte seizoen geïnventariseerd. Voor de verschillende diersoorten zijn de gebruikelijke technieken gebruikt. Alleen voor vleermuizen is hiervan afgeweken en is maar eenmaal geïnventariseerd of er vleermuizen voorkomen langs het tracé. De reden hiervoor is dat vleermuizen geen schade zullen (kunnen) ondervinden. Er wordt geen extra verlichting aangebracht op enig punt langs het tracé.

Kaart 1. Globale positie van de vegetatie-opnamen.

		15 april	18 mei	23 mei	25 juni	9 juli
temperatuur						
minimum	ºC	9,1	9,4	10,9	13,3	12,6
maximum	ºC	23,6	18,3	21,3	26,5	18,1
neerslag	mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
wind	bft	3	3	2	3	3

Tabel 1. Inventarisatiedatums en de gegevens van het weer van die dag. Bron: KNMI, weerstation De Bilt.

Voor de toetsing van de Natuurbeschermingswet 98 moet de behouddoelstelling van het aangewezen beschermde gebied als basis worden gebruikt. De toetsing van deze wetgeving is nog in ontwikkeling. Formeel kent de Natuurbeschermingswet een toetsing op verschillende niveaus. Ook nu is direct gekozen voor een passende beoordeling op de behouddoelstellingen.
Hoewel niet direct van toepassing geeft de Handreiking ammoniak en Natura 2000 een goed handvat om de passende beoordeling van het fietspad vorm te geven en te voorkomen dat een onvoldoende of onduidelijke toetsing wordt uitgevoerd.
In de handreiking wordt aan de hand van een zevental hulpvragen inzichtelijk gemaakt hoe een goede beoordeling mogelijk is. Deze hulpvragen zijn:

1. Instandhoudingdoelstellingen voor stikstofdepositie gevoelige habitattypen en soorten
2. Locaties betreffende habitattypen en soorten
3. Huidige staat van instandhouding
4. Bepalende abiotische condities
5. Prognose ontwikkeling abiotische condities
6. Bepalen effect (voorgenomen) activiteit
7. Bepalen cumulatief effect

Voor de inventarisatie van de natuurwaarden en het voorkomen van de beschermde soorten zijn verschillende bezoeken gebracht aan het plangebied. In de tabel 1 worden de datums gekoppeld aan de omstandigheden. Naast veldgegevens is waar mogelijk ook gebruik gemaakt van beschikbare gegevens van derden. Voor het onderhavige tracé zijn echter zeer weinig gegevens beschikbaar.

Beschrijving

De duinen aan de zuidzijde van Zandvoort zijn redelijk tot goed ontwikkeld. De natuurlijke potentie is groot. Het landschap ter hoogte van de bebouwde kom van Zandvoort – het plangebied – is als vastgelegde grijze duinen te beschouwen. In deze zone komen van nature geen of vrijwel geen struiken voor. De natuurlijke dynamiek van de duinen is op deze locatie sterk gedempt. De hoogteaccenten en terrein afvlakkingen aan de rand zijn bij aanleg deels vanuit woningbouw en wegaanleg beinvloed.
Op verschillende plekken zijn ingrepen zichtbaar. De meest grootschalige zijn de waterleidingkanalen in de Amsterdams Waterleidingduinen. Het is de belangrijkste vorm van oppervlaktewater in dit deel van de duinen. Ter hoogte van de Patrijzenlaan is in het verleden een duinmeer gegraven, het Zwanenwater. Meer in de richting van de kust is een perceel geëgaliseerd. Daarnaast zijn op kleinere schaal effecten zichtbaar van loslopende honden en verwildering van planten uit particuliere tuinen. En langs de C. van der Werffstraat van aanplant van bomen. Op enige afstand van de bebouwde kom, ruim buiten de strook gemeentegrond, ligt wel een gebied met hoge historische geografische waarden.

Het Natura 2000-gebied 'Kennemerland-Zuid' ligt voor een belangrijk deel tegen de bebouwde kom van Zandvoort (kaart 2 – 5). Het Natura 2000-gebied is strikt beschermd. Delen van de Natura 2000 zijn eveneens aangewezen als het beschermd natuurmonument 'Duinen Zandvoort en Aerdenhout' en ten slotte ligt het gebied in de ecologische hoofdstructuur.
Ten noorden van Zandvoort ligt het nationaal park 'Zuid-Kennemerland'. Het fietspad heeft geen invloed op de doelen van het nationaal park. Deze is daarom in de verdere beschouwing niet beoordeeld. Op enige afstand van de bebouwde kom ligt een gebied met hoge historisch geografische waarden.

De provincie heeft aan de verschillende gebieden natuurdoeltypen toegewezen. Langs de rand van de bebouwde kom is bloemrijk grasland het doeltype, terwijl verder vooral de aanwijzing 'waterwingebied' als doeltype natuur opvalt. Gezien de concept aanwijzing tot Natura 2000-gebied zijn de natuurdoeltypen van de provincie Noord-Holland niet relevant.

■ *Tracés*

Er zijn in het voortraject twee alternatieve routes bekeken. De door het gemeentebestuur meest gewenste recreatieve route was een route door de duinen zoveel mogelijk gebruik makend van de bestaande (onderhoud)infrastructuur en deels nieuw aan te leggen aansluitende paden. De alternatieve route voor dit recreatief fietspad loop dichter langs de bebouwde kom.
Door de gemeente Zandvoort is ambtshalve gesteld dat de route via de Amsterdams Waterleidingduinen een te grote aanslag op de natuurwaarden kan betekenen, terwijl een route langs de bebouwde kom ook voldoet aan de wensen van de raad. Besloten is daarom alleen de route langs de bebouwde kom te onderzoeken. Het traject is in twee delen geknipt:

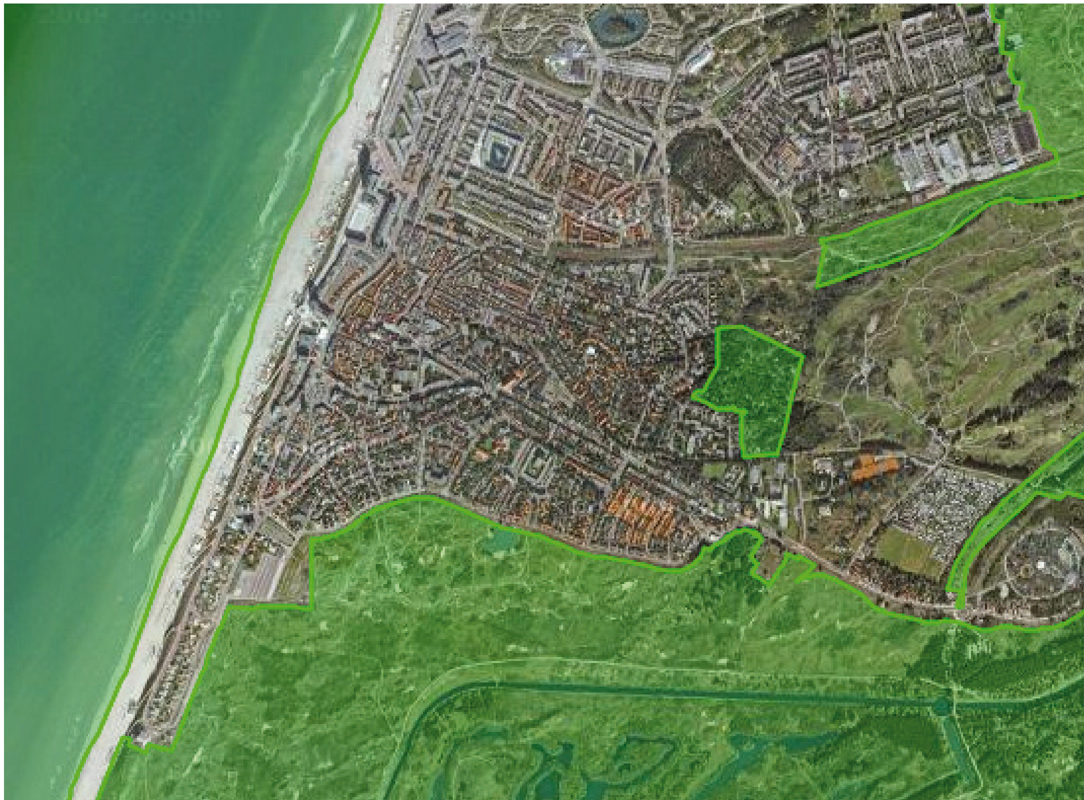
1. het traject tussen Zandvoortselaan en Ingenieur Friedhoffplein
2. het traject tussen Ingenieur Friedhoffplein en het zuidelijk puntje van de Brederodestraat.

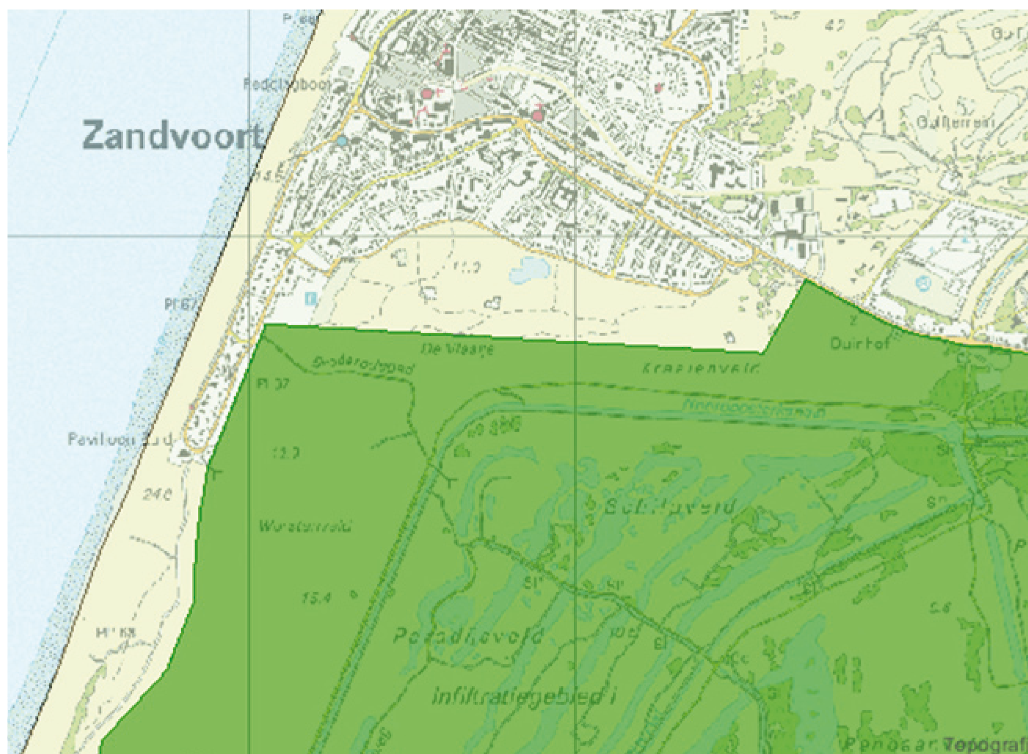
Kaart 2. Ligging van het Natura 2000-gebied.

Kaart 3. Ligging van het Beschermd Natuurmonument.

Kaart 4. Ligging van de ecologische hoofdstructuur

Kaart 5. Cultuurhistorische waardekaart:.

Kernopgaven (2)
Kernopgaven (1)
Doelstelling kwaliteit
Doelstelling oppervlakte
Landelijke staat van instandhouding
Habitattypen

H1310B - Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	+	=	=	
H1330A - Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	-	=	=	
H2110 - Embryonale duinen	+	=	=	2.01
H2120 - Witte duinen	-	>	>	2.01
H2130A - Grijze duinen (kalkrijk)	--	>	>	2.02
H2130B - Grijze duinen (kalkarm)	--	=	>	2.02
H2130C - Grijze duinen (heischraal)	--	>	>	2.02
H2150 - Duinheiden met struikhei	+	=	=	
H2160 – Duindoornstruwelen	+	= (<)	=	
H2170 – Kruipwilgstruwelen	+	= (<)	=	
H2180A - Duinbossen (droog)	+	=	=	2.04
H2180B - Duinbossen (vochtig)	-	=	>	
H2180C - Duinbossen (binnenduinrand)	-	=	=	
H2190A - Vochtige duinvalleien (open water)	-	>	>	2.05,W
H2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	-	>	>	2.05,W
H2190D - Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	-	>	>	2.05,W

Kernopgaven (3)
Kernopgaven (2)
Kernopgaven (1)
Doelstelling populatie
Doelstelling kwaliteit leefgebied
Doelstelling omvang leefgebied
Landelijke staat van instandhouding
Habitatsoorten

H1014 - Nauwe korfslak	-	=	=	=	2.05,W
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>	
H1903 - Groenknolorchis	--	=	=	>	2.05,W

Tabel 2. De kernopgaven van het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid.

Natura 2000

Kennemerland-Zuid is een uitgestrekt duingebied aan de zuidkant van het Noordzeekanaal. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen. De overgang tussen de kalkrijke jonge duinen en ontkalkte oude duinen ligt ter hoogte van Zandvoort. De bodem binnen het plangebied bestaat uit kalkhoudende duinvaaggronden van fijn zand.
Dit levert een soortenrijke en kenmerkende begroeiing op, met duinroosvegetaties in het open duin, duingraslanden, vochtige en droge duinvalleien, plasjes, goed ontwikkelde struwelen en diverse vormen van duinbossen. Vegetaties van vochtige en natte duinvalleien komen met name voor ten zuiden van Zandvoort, waarvan het Houtglob het best ontwikkelde kalkrijke, natte duinvallei is. Het areaal kalkrijk duingrasland is vooral rondom Zandvoort groot. Hier komen over voorbeelden van het zeedorpenlandschap voor. De oudere duinen van het zuidoostelijk gedeelte herbergen goed ontwikkeld kalkarm duingrasland. Ook zijn er in het zuidelijke puntje en ter hoogte van Zandvoort paraboolduincomplexen aanwezig. Het Kennemerstrand is de enige locatie langs de Hol-

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	vermesting	verzoeting	verzilting	Verontreiniging	verdroging	vernatting	stroomsnelheid	Overstromingsfrequentie	dynamiek substraat	geluid	Licht	trilling	optische verstoring	mechanische effecten	populatiedynamiek	soortensamenstelling
Zilte pionierbegroeiingen	oranje	oranje	☒	oranje	☒	☒	oranje	☒	☒	oranje	oranje	oranje	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Schorren en zilte graslanden	oranje	oranje	☒	groen	☒	☒	oranje	☒	☒	oranje	oranje	oranje	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Embryonale duinen	oranje	oranje	☒	oranje	oranje	groen	oranje	groen	rood	groen	oranje	oranje	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Witte duinen	oranje	oranje	☒	oranje	oranje	oranje	oranje	groen	rood	groen	oranje	oranje	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Grijze duinen	oranje	oranje	oranje	rood	groen	rood	oranje	groen	rood	groen	oranje	oranje	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Duinheiden met struikhei	oranje	oranje	groen	rood	groen	rood	oranje	groen	rood	groen	oranje	☒	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Duindoornstruwelen	oranje	oranje	rood	oranje	groen	rood	oranje	oranje	oranje	groen	oranje	☒	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Kruipwilgstruwelen	oranje	oranje	oranje	oranje	groen	rood	oranje	oranje	oranje	groen	oranje	☒	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Duinbossen	oranje	oranje	groen	rood	groen	rood	oranje	oranje	rood	groen	oranje	☒	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Vochtige duinvalleien	oranje	oranje	oranje	oranje	groen	rood	oranje	rood	groen	groen	oranje	☒	☒	☒	☒	oranje	oranje	oranje	oranje
Gevlekte witsnuitlibel	rood	oranje	rood	rood	☒	rood	oranje	rood	groen	☒	groen	oranje	...	...	...	oranje	oranje	oranje	...
Groenknolorchis	...	☒	rood	oranje	groen	oranje	...	rood	groen	☒	oranje	oranje	☒	☒	☒	oranje	☒	☒	oranje
Nauwe korfslak	rood	rood	oranje	oranje	...	...	oranje	rood	groen	☒	☒	...	...	...	...	...	oranje	oranje	oranje

Tabel 3. Overzicht van de gevoeligheid van de habitattypen en -soorten van het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid.

landse vastelandsduinen waar een jonge strandvlakte met embryonale duinen en een uitgestrekte oppervlakte met kalkrijke duinvalleien aanwezig is. Aan de binnenduinrand zijn diverse landgoederen aanwezig. Hier zijn een aantal oude buitenplaatsen gelegen, die voor een aanzienlijk deel bebost zijn met naaldbos en loofbos, waaronder oude bossen met rijke stinzenflora. De kernopgave voor het Natura 2000-gebied zijn in tabel 2 samengevat. De kwetsbaarheid voor milieu- en omgevingfactoren van de verschillende habitattypen en –soorten staan in tabel 3.
Met de analyse moet natuurlijk rekening gehouden worden met de aanwezigheid van de verschillende beschermde habitattypen en -soorten. Echter lang niet alle typen en soorten zijn ter hoogte van het fietstracé aanwezig. Zo worden zilte pionierbegroeiingen en embryonale duinen pal aan de kust gevonden. De habitattypen en -soorten die verwacht kunnen worden zijn in rood aangegeven.

Waarnemingen

De vegetatie van het traject tussen Zandvoortselaan en Ingenieur Friedhoffplein heeft een duidelijk verloop. Nabij de Zandvoortselaan is een bosje aangeplant, tot het Zwanenmeer is er sprake van vrij veel ruigte en na het meertje is de vegetatie redelijk tot goed ontwikkeld naar duingraslanden. In bijlage 1 staan de opname van de verschillende locaties. De locaties zijn eveneens op kaart weergegeven.

Locatie 1 ligt nabij de Zandvoortselaan en bestaat uit een aangeplant bosje. Een vegetatietype is niet te benoemen. Er staan verschillende nitrofiele soorten langs de rand en onder de bomen.

Locatie 2 – 5 ook hier zijn nog veel vreemde elementen zichtbaar. Het zijn een verruigde duinhellingen met stukjes gras en verspreid verschillende struiken. Er staan eveneens verschillende verwilderde tuinplanten

Locatie 6 bestaat uit de watervegetatie in het zwanenmeertje. De vegetatie is erg arm en bestaat uit waterlelie, waaronder mogelijk ook uitgezette tuinvijversoorten, en ondergedoken grof hoornblad. Mede uit de oevervegetatie is af te leiden dat het water voedselrijker is dan gebruikelijk bij duinwater. Waarschijnlijk is afspoeling en recreatie de oorzaak hiervan.

Locatie 7 de oever van het meertje bestaat uit min of meer kruidenrijk rietland. Er zijn verschillende paadjes naar het meertje door het rietland heen. Met een gericht beheer kan hier een fraaie kruidenrijke oever ontstaan.

Locatie 8 is een geëgaliseerd terrein met een redelijk goed ontwikkelde duin-paardenbloem-associatie (*Taraxaco-Galietum veri*). Het zijn soortrijke graslanden van kalkarme tot kalkrijke zandgronden in de kustduinen. De vegetatie is erg gevoelig voor verstoring en begrazing, behalve door konijn.

Locatie 9 wordt gevormd door een smalle steile strook langs de parkeerplaats. Door af- en uitspoeling is hier een voedselrijke distelruigte ontstaan.

Locatie 10 ligt in het AWD en wordt begraasd. Voor belangrijke delen is de vegetatie te beschouwen als de duinsterretjes-associatie (*Phleo-Tortuletum ruraliformis*).

Locatie 11 en 12 liggen op een smalle strook tussen de verharding van de parkeerplaats en de openbare weg. Deze smalle strook is niet goed vegetatiekundig in te delen.

Tussen de Patrijzenlaan en de Ingenieur Friedhoffplein zijn geen opnamen gemaakt. De vegetatie is redelijk tot goed ontwikkeld, er staan weinig tot geen verstoringindicatoren, zoals deze tussen de Zandvoortselaan en het meertje volop aanwezig zijn. Ter hoogte van de Fazantenstraat is een depressie aanwezig in het duin waar ijl riet groeit.

Binnen het onderzochte gebied zijn slechts twee soorten zoogdieren waargenomen: konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en damhert (*Dama dama*). Beide soorten zijn al eerder waargenomen in de omgeving. Van damhert is bekend dat – tot genoegen van de bewoners – deze regelmatig aanwezig is. Plaatselijk zal eveneens de dwergspitsmuis en de wezel voorkomen. Vleermuizen zijn vooral tot overwinterende dieren in de vele bunkers beperkt. Binnen het onderzoekgebied liggen geen bunkers. Vlak langs de bebouwing zijn uit het archief van de NOZOS geen zoogdierwaarnemingen bekend. De enige soorten die min of meer nabij de bebouwing worden waargenomen zijn gewone en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus* c.q. *P. nathusii*).

Tussen de Savornin Lohmanstraat en de Meester Troelstrastraat is één zandhagedis (*Lacerta agilis*) waargenomen. Verder zijn er geen amfibieën of reptielen waargenomen. Echter zeker op enige afstand van de bebouwing maar ruim buiten het tracé van het recreatief fietspad zullen rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en zandhagedis aanwezig zijn.

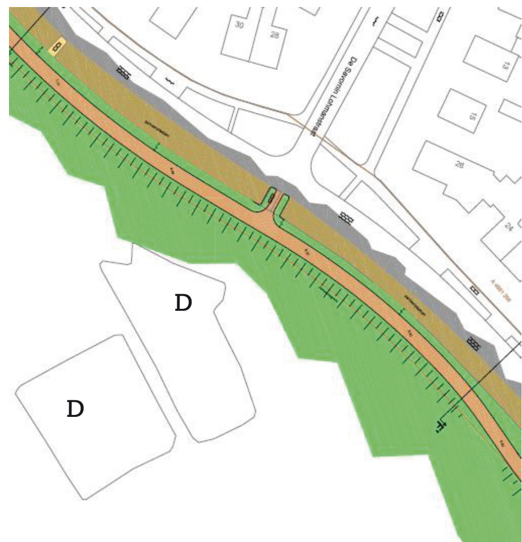
Op verschillende plekken zijn dagvlinders en sprinkhanen waargenomen. Vooral op de locaties 8 en 10 worden veel soorten gezien. Alleen in het reservaat is de duinparelmoervlinder (*Argynnis niobe*) gezien. Bij het Zwanenmeer is een oeverlibel (*Orthetrum cancellatum*) gezien. Verder lijkt de noordoever van het meertje geschikt als biotoop voor de nauwe korfslak (*Vertigo angustior*). De slak is niet aangetroffen.

Analyse

Uit de vegetatieopname blijkt dat de locaties 8 en 10 een goed ontwikkelde karakteristieke duinvegetatie hebben. Hier is de kans op zeldzame al dan niet beschermde planten zeker aanwezig (ondanks dat deze niet zijn aangetroffen).
De depressie ter hoogte van de Savornin Lohmanstraat heeft een goede potentie als vochtige duinvallei, belangrijk is een min of meer natuurlijke peilschommeling en vooral het geleiden van de recreant naar een minder kwetsbaar deel. De depressie ligt ruim buiten het gekozen tracé van het fietspad.

Waarnemingen van dieren bevestigen de waarde van locatie 8 en 10. Daarnaast is de noordoever van het meertje een potentieel leefgebied voor de nauwe korfslak. In het gebied is één zandhagedis waargenomen.

Vanuit de Flora en Faunawet is er geen belemmering voor het traject tussen Zandvoortselaan en Ingenieur Friedhoffplein, voor het traject tussen Ingenieur Friedhoffplein en het zuidelijk puntje van de Brederodestraat is een ontheffing ex artikel 75 noodzakelijk.

Ligging van de depressie (D) ten opzichte van het geprojecteerde fietspad.

■ *Natura 2000*

De locaties 8 en 10 hebben een tredgevoelige vegetatie, deze locaties zijn ook het best ontwikkeld en soortrijk, de vegetatie daar is als grijze duinen en deels als duindoornstruweel te benoemen. Aan de noordzijde va het Zwanenmeer kan de nauwe korfslak voorkomen.
Voor de habitattype op locatie 8 en 10 wordt een uitbreiding in oppervlakte en kwaliteit nagestreefd. Dat is ook het geval voor vochtige tot natte duinvalleien. Voor de nauwe korfslak is een behouddoelstelling voorgesteld, terwijl voor de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) en de groenknolorchis (*Liparis loeselii*) gestreefd wordt naar uitbreiding c.q. versteviging van de populatie. Beide soorten zijn niet waargenomen.
De huidige staat van instandhouding van de genoemde habitattype is landelijk ongunstig en binnen het tracé lokaal momenteel redelijk ontwikkeld. De abiotische condities worden niet beïnvloed door de aanleg van een fietspad. Wel kan de oppervlakte van het habitat afnemen. Voor het tracé tussen Zandvoortselaan en Ingenieur Friedhoffplein is geen negatief effect te verwachten op de behouddoelstellingen. Voor het tweede deel is dat wel het geval. In het geval van een fietspad is geen sprake van cumulatie van effecten.

Conclusie en advies

Voor het traject tussen Zandvoortselaan en Ingenieur Friedhoffplein is geen ontheffing van de Flora en Faunawet noodzakelijk, ook is op dit traject geen sprake van strijdigheid met de doelstellingen van de Natura 2000. Belangrijke oorzaak is dat het als een uitloopgebied voor de bevolking is te beschouwen.
Aanleg van het traject tussen Ingenieur Friedhoffplein en het zuidelijk puntje van de Brederodestraat vereist wel een ontheffing ex artikel 75 Flora en Faunawet. Aanleg van dit deel kan tevens leiden tot een afname in kwaliteit en oppervlakte van de grijze duinen en in mindere mate van het duindoornstruweel.

De aanleg van het fietspad leidt wel tot een geringe afname aan oppervlakte van het Natura 2000-gebied. Hierbij is geen afname van kwalificerende habitats of afname van een leefgebied van een kwalificerende soort. De totale afname van het gebied is ongeveer 0,3 ha.

Tegenover het verlies aan oppervlakte staan de navolgende maatregelen voor compensatie. Bij de verhoging van de natuurwaarden bij de depressie ter hoogte van de Savornin Lohmanstraat praten we over een terrein van ca. 60 x 70 meter en is sprake van een compensatie van ca 0,4 ha. Het gebied wordt daarbij in overleg met waternet verlaagd en afgeschermd. Bij het afschermen van de noordoever bij het Zwanenmeer is sprake van een strook van ca. 90 x 10 meter derhalve ca. 0,1 ha. Daarnaast wordt in de bocht bij de Cornelis vd Werfstraat de huidige weg versmald waardoor het fietspad ter plaatse grotendeels ter plaatse van de huidige verharding komt te liggen.
Al met al komt er daarmee een compensatie van ruim 0,4 ha.

In het eerste deel van het traject, globaal tot het Zwanenmeer, staat relatief veel verwilderde tuinplanten. Bij het meertje is duidelijk sprake van aantasting door betreding en recreatie. De locaties 8 en 10 hebben een goed ontwikkelde vegetatie. Ter hoogte van de Fazantenstraat is een locatie met een relatief hoge potentie. Die potentie geldt eveneens voor de noordoever van het meertje.

In principe is er voor ontgravingen een Ontgrondingvergunning nodig. Voor ontgrondingen ter verhoging van natuurwaarden is bij omvormingen van dit formaat geen Ontgrondingvergunning nodig. Het gebied ligt binnen een aardkundig monument, echter ter plekke van het tracé is in het verleden al veel grondverzet geweest. Er is daardoor geen aantasting van het aardkundig monument te verwachten.

■ *Advies*

Geadviseerd wordt om voor de aanleg van een fietspad tussen Friedhoffplein en het zuidelijk punt bij de Brederodestraat te kijken of een ander tracee mogelijk is.
Het recreatief fietspad tussen de Zandvoortselaan en het Friedhoffplein wordt bij voorkeur met een goed te onderhouden smalle groenstrook tussen parkeerplaatsen/rijweg en het fietspad aangelegd. Deze groenstrook zou vervolgens, in zijn geheel, nog binnen het Natura 2000-gebied moeten blijven vallen.
Plaatselijk kan het zinvol zijn de parkeerplaatsen te reguleren zodat het fietspad niet geblokkeerd kan worden. Bij de uitvoering dienen met de aannemer afspraken te worden vastgelegd om de uitvoering af te stemmen op de natuurwaarde van het gebied.

Met de aannemer moeten enkele afspraken worden gemaakt, en wel:

- Er komt geen opstelling van keten, sanitaire voorzieningen of materiaalopslag in het gebied ten zuiden van het fietspad.
- De aannemer treed niet met machines buiten de zuidelijke rand van het cunet van het fietspad.
- De cunetranden worden zorgvuldig aangeheeld met zand uit het gebied.

■ *Kansen*

Door de aanleg van het fietspad wordt het tevens mogelijk om de toegang van de noord-oever van het Zwanenmeertje zo veel mogelijk te blokkeren. Bijvoorkeur door het planten van duindoorn en het geleiden naar een plek waar recreatie minder negatieve effecten heeft. Plaatselijk zullen de hellingen opgevangen moeten worden met aanvulling van zand. Door dat te winnen in de huidige depressie kan daar een vochtige tot natte vallei ontstaan. De recreatie moet daar wel van weggeleid worden.

Voor het vernatten van de depressie wordt voorgesteld om in overleg te treden met waternet om daar waar zand voor het fietspad nodig is de bodem ban de depressie tot vlak boven het grondwater te laten dalen en zo een vochtige natte vallei te laten ontstaan en de recreatie hier omheen te leiden. Zomers staat dit gebied dan droog en in de natte periode staat er water in.

Tot slot is het verstandig en past het ook in de regelgeving voor de NB wet om samen met Waternet een beheerplan te schrijven voor deze dorpsrandzone met fietspad en het aansluitend terrein, waarin aandacht moet worden geschonken aan de voorgestelde inrichtingsplannen en het terugdringen van de nutriëntendruk.